

رفتار اطلاع‌یابی دانش‌جویان علمی - کاربردی مرکز آموزش جهاد کشاورزی بوشهر و ارائه راه‌کارهایی در جهت ارتقاء آن

مهناز امیرامینی خلف‌لو^۱، پرویز بیات^۲ و نجمه وکیلی^۳

- ۱- مربی آموزشی مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان بوشهر، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، بوشهر، ایران.
 ۲- استادیار مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان بوشهر، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، بوشهر، ایران.
 ۳- استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز.

چکیده

رسالت هر نظام اطلاع‌رسانی تسریع در بهره‌گیری از اطلاعات از سوی کاربران است، از این رو، شناخت کاربران، نیازهای آنان و روش‌هایی را که برای کسب اطلاعات به‌کار می‌گیرند، ضروری است و تهیه منابع‌های اطلاعاتی بدون در نظر گرفتن نیاز اطلاعاتی فراگیران موجب اتلاف نیروی انسانی، بودجه و دیگر امکانات خواهد شد. این پژوهش با هدف بررسی نیازهای اطلاعاتی و رفتار اطلاع‌یابی دانش‌جویان مرکز آموزش علمی کاربردی جهاد کشاورزی استان بوشهر اجرا شد. روش پژوهش، پیمایشی و با استفاده از پرسش‌نامه بود. در این پژوهش از روش اعتبار محتوا برای روایی‌سنجی و برای اندازه‌گیری پایایی از تتای ترتیبی استفاده شد. جامعه آماری این تحقیق ۳۱۴ نفر دانش‌جوی آن مرکز در نیم‌سال اول سال تحصیلی ۹۴-۱۳۹۳ بود، که پس از حذف پرسش‌نامه‌های ناقص، از ۲۸۲ فقره پرسش‌نامه برای تجزیه و تحلیل نهایی استفاده شد. یافته‌های تحقیق نشان داد که بیش‌ترین انگیزه دانش‌جویان از جستجوی اطلاعات، تهیه گزارش‌ها و پژوهش‌های درسی است. مهم‌ترین منبع چاپی در کسب اطلاعات مورد نیاز، کتب تخصصی معرفی شده از طرف مدرسان بیان شد. بیش‌تر دانش‌جویان بین ۳ تا ۶ ساعت در هفته از اینترنت استفاده نموده که بیش‌ترین استفاده از پست الکترونیک، موتور کاوش نظیر گوگل و پایگاه‌های تخصصی جهت دریافت اطلاعات درسی است. مهم‌ترین مانع‌های دسترسی جامعه مورد پژوهش به اطلاعات آشنایی نداشتن با زبان انگلیسی، کمبود منابع موجود در کتابخانه مرکز و حجم زیاد اطلاعات بازیابی شده ذکر شده است. با توجه به نتایج تحقیق، ارائه آموزش‌های لازم و برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای دانش‌جویان به منظور تقویت رفتار اطلاع‌یابی و کسب توانایی‌های لازم برای رفع نیازهای اطلاعاتی پیشنهاد می‌گردد.

نمایه واژگان: نظام اطلاع‌رسانی، نیاز اطلاعاتی، رفتار اطلاع‌یابی، موانع دسترسی به اطلاعات.

نویسنده مسئول: مهناز امیرامینی خلف‌لو

رایانامه: mamini_ir@yahoo.com

دریافت: ۱۳۹۶/۰۵/۰۴ پذیرش: ۱۳۹۷/۰۲/۲۴

مقدمه

نمود که مهم‌ترین منبع مورد استفاده محققان، مجلات خارجی و داخلی و در مرحله بعد کتاب است. چکیده نامه‌ها، نمایه نامه‌ها و کتاب‌شناسی‌های تخصصی از ابزارهای مورد استفاده برای جستجوی اطلاعات است. مهم‌ترین مانع در دسترسی به اطلاعات عدم وجود منابع مورد نیاز در کتابخانه‌ها، محدودیت وقت و اشتغال زیاد، پراکندگی کتابخانه‌ها و عدم آگاهی از وجود منابع ذکر گردید. مهم‌ترین انگیزه جستجوی اطلاعات، بدست آوردن اطلاعات در زمینه تحقیق و تدریس بیان گردید. بکارگیری فن‌آوریهای اطلاعاتی و برقراری شبکه‌های پیوسته رایانه‌ای، بیش‌ترین پیشنهاد اعضای هیات علمی بوده است. صدیقی (۱۳۷۸) مهم‌ترین منابع رسمی اطلاعاتی محققین علوم زلزله کتب لاتین و پس از آن نشریات ادواری می‌داند. طهماسبی لیمونی (۱۳۸۳) در تحقیق خود به این نتیجه رسیده است که هدف جستجوی اطلاعات در بین اعضای هیئت علمی روز آمدن اطلاعات و در دانش‌جویان تهیه پایان‌نامه بوده، اعضای هیئت علمی به اطلاعات تخصصی و دانش‌جویان به اطلاعات درسی بیش‌تر از سایر اطلاعات نیاز دارند. اعضای هیئت علمی از منابع رسمی بیش‌تر از منابع غیر رسمی اطلاعات استفاده کرده و مراجعه به کتابخانه دانشگاه را مهم‌ترین روش دستیابی به اطلاعات بیان کرده‌اند و مهم‌ترین مشکل دسترسی به اطلاعات را کافی نبودن منابع کتابخانه بیان می‌کنند. بازوند (۱۳۸۴) در تحقیق گزارش کرد که کتاب مهم‌ترین منبع اطلاعاتی اعضای هیات علمی است. اولین انگیزه و هدف اعضای هیات علمی از جستجوی اطلاعات، انجام فعالیت‌های پژوهشی ذکر شده است. از مهم‌ترین مجراهای کسب اطلاعات برای گروه‌های علوم انسانی و علوم پایه، کتاب و برای گروه کشاورزی، اینترنت شناخته شد. بشیری (۱۳۸۵) گزارش کرد که مهم‌ترین منابع اطلاعاتی مورد نیاز محققان را مجلات تخصصی با ۹۳/۵ درصد و کتاب با ۶۷/۷ درصد تشکیل می‌دهند. در رابطه با موارد استفاده از اطلاعات توسط اعضای هیات علمی، مطالعه و پژوهش با ۹۷/۳ درصد، انجام پروژه‌های تحقیقاتی با ۸۲/۸ درصد و روز آمدسازی اطلاعات تخصصی با ۶۶/۸ درصد بیش‌ترین

دوره کنونی به عصر اطلاعات معروف است. اطلاعات ماده اولیه دانشی است که زندگی پیچیده اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی ما را هدایت می‌کند و از این نظر برای ادامه زندگی عنصری حیاتی است. تولید و وسعت اطلاعات ما را با پدیده‌ای به نام انفجار اطلاعات روبه‌رو کرده است و دیگر هیچ محقق قادر نیست از آخرین دستاوردهای اطلاعات رشته تخصصی و موضوعات مورد علاقه خود پا به پای مطالب منتشر شده در آن زمینه آگاه شود. اطلاعات و کثرت آن به مشکلاتی در زمینه دستیابی به اطلاعات موجود منجر شده است. محققان ناگزیر به قرار گرفتن در مجراهای اطلاعاتی هستند که سبب پیدایش رفتار اطلاع‌یابی می‌شود. رفتار اطلاع‌یابی برخاسته از شناخت نیازهای اطلاعاتی است. اطلاعات، برای پیشرفت تحصیلی و موفقیت دانش‌جویان، بسیار مهم است. آن‌ها برای برطرف کردن نیازهای علمی خود، به اطلاعات نیاز دارند. با توجه به حجم روز افزون اطلاعات و تنوع آن، روش‌های مختلفی برای دستیابی سریع‌تر به اطلاعات وجود دارد. جهت تامین نیازهای اطلاعاتی، باید به گزینش منابع و راه‌های مناسب برای کسب اطلاعات روی آورد (ولی زاده، ۱۳۸۵). کتابخانه‌های دانشگاهی به عنوان مراکز اطلاعات با به کارگیری تجهیزات و فن‌آوری‌های جدید سعی دارند تا خدمات بهتری را به مراجعان ارائه دهند. لذا شایسته است در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش نسبت به شناسایی نیازهای اطلاعاتی و رفتار اطلاع‌یابی اقدام و از طرق گوناگون نسبت به بهبود دسترسی به اطلاعات مورد نیاز اقدام نمود. اولین مطالعه انجام شده در ایران در این زمینه به سال ۱۳۵۴ برمی‌گردد که درباره روش‌های دستیابی اعضای هیات علمی دانشکده علوم دانشگاه تهران توسط گروه کتابداری دانشگاه تهران انجام پذیرفت و نشان داد اعضای هیات علمی برای آماده کردن مطالب درسی بیش‌تر از منابع اطلاعاتی استفاده کرده و جستجو در کتابخانه بیش‌تر از طریق برگه دان بوده و کتابخانه‌های شخصی بیش‌تر از دیگر مجراهای دسترسی مورد توجه قرار گرفته‌اند (پیشوایی، ۱۳۸۹). مکی زاده تفتی (۱۳۷۶) گزارش

کشاورزی دانشگاه پیام نور لرستان را بررسی کردیدند. یافته‌ها نشان دادند که بین میانگین رتبه‌ی نمره‌های پس‌آزمون و پی‌گیری گروه‌های آزمودنی و گواه در هر دو متغیر پیشرفت تحصیلی و خودکارآمدی تفاوت معناداری وجود داشت. هر دو روش آموزشی توانستند افزون بر ارتقای پیشرفت تحصیلی و خودکارآمدی دانش‌جویان، توانایی دانش‌جویان را در انجام پژوهش به صورت عملی بیشتر کرده و کلاس‌های این درس را از حالت سنتی معمول خارج کرده و افزون بر یادگیری نظری درس روش تحقیق، دانش‌جویان را با مرحله‌های عملی و کاربردی تحقیق آشنا کند. از این رو خوب است مدرسان برای بهبود پیشرفت تحصیلی و خودکارآمدی دانش‌جویان کشاورزی از روش‌های مبتنی بر فناوری آموزشی و راهبردهای یادگیری شناختی و فراشناختی استفاده کنند.

کیس (۲۰۰۵) رفتار اطلاع‌یابی را تلاش آگاهانه فرد برای به دست آوردن اطلاعات در پاسخ به نیاز اطلاعاتی وی، تعریف می‌کند. رفتار اطلاع‌یابی بعد از درک وجود نیاز، بروز می‌کند و به هر فعالیت انجام شده توسط فرد به منظور یافتن اطلاعات برای رفع نیاز اطلاعاتی اطلاق می‌شود. باتیا و راثو (۲۰۱۱) در تحقیقی با عنوان "بررسی رفتار اطلاع‌یابی دانش‌جویان در محیط دیجیتال" دریافتند که کم‌تر از ۵۰٪ پاسخ‌گویان در دانشکده سماج، از دسترسی به منابع الکترونیکی ناآگاه بودند و مابقی دانش‌جویان که از وجود منابع الکترونیکی آگاه بودند با دسترسی به این منابع، جهت روزآمدسازی و ارتقاء دانش و انجام پروژه‌های تحقیقاتی خود اقدام کرده‌اند. چو روسولی و دیگران (۲۰۱۳) بیان کردند که اکثریت دانش‌جویان دانشگاه تون حسین اون، کتاب‌های کتابخانه، یادداشت‌های سخنرانی و کتاب‌های درسی و جزوه را به عنوان رفرنس جهت انجام مطالعاتشان ترجیح می‌دهند. این تحقیق نشان داد که دانش‌جویان احتمالاً نمی‌دانستند چگونه از اطلاعات موجود در اینترنت که مفید و مرتبط با کارشان بود را استفاده کنند. نادزیر (۲۰۱۳) در تحقیقی با عنوان "نیاز اطلاعاتی و رفتار اطلاع‌یابی دانش‌جویان: بررسی مقدماتی" به بررسی نیازهای اطلاعاتی و کتابخانه‌ای

فراوانی را نشان می‌دهند. از میان انواع منابع اطلاعاتی مورد استفاده ۳۵/۳ درصد از اعضای هیات علمی بیش‌تر از اطلاعات متن کامل، ۲۸/۹ درصد از چکیده مقالات و ۲۱/۲ درصد از اطلاعات آماری استفاده می‌کنند. هم‌چنین ۹۸ درصد از اعضای هیات علمی بیش‌ترین اطلاعات مورد استفاده خود را از منابع انگلیسی ذکر کرده‌اند. فعلی‌نهاد و همکاران (۱۳۹۵) رفتار اطلاع‌یابی آموزش‌گران مرکز آموزش جهاد کشاورزی استان فارس در فعالیت‌های آموزشی-پژوهشی را بررسی نمودند. یافته‌های تحقیق نشان دادند که افزایش کارآیی در تدریس مهم‌ترین انگیزه آموزش‌گران از جستجوی اطلاعات است. کتاب‌ها با زبان فارسی و محتوای اینترنت، بیش‌ترین منبع اطلاعاتی مورد استفاده آموزش‌گران در فعالیت‌های اطلاع‌یابی مربوط به تدریس و تحقیق است. قابلیت اعتمادپذیری مهم‌ترین شاخص آموزش‌گران برای استفاده از منابع اطلاعاتی است. بیش از چهار پنجم پاسخ‌گویان از موتور جستجوگر گوگل برای جستجوی الکترونیکی در وب سایت مجله‌های تخصصی فارسی استفاده می‌کردند. از طرفی، سرعت پایین در خطوط ارتباطی، پراکندگی کتابخانه‌ها و دسترسی نداشتن به متن کامل مقاله‌های مندرج در مجله‌های تخصصی مهم‌ترین چالش و دشواری آموزش‌گران در جستجوی اطلاعات بودند. معمارباشی و همکاران (۱۳۹۳) عامل‌های مؤثر بر رفتار اطلاع‌یابی علمی اینترنتی هیات علمی پردیس کشاورزی و منابع طبیعی کرمانشاه و اراک ارزیابی نمودند. یافته‌ها نشان دادند که دو متغیر آشنایی با روش‌های جستجوی اینترنتی و رضایت مندی از پایگاه اینترنتی دانشکده در مجموع ۶۴ درصد از تغییرات رفتار اطلاع‌یابی از طریق شبکه اینترنت را پیش‌بینی می‌کنند. بر پایه یافته‌ها مهم‌ترین بازدارنده‌های بهره‌گیری بهینه از اینترنت به منظور رفع نیازهای اطلاعات علمی عبارت‌اند از: نبود اشتراک دانشگاه با بسیاری از مجله‌های تخصصی مورد نیاز و آسان نبودن دسترسی به اینترنت. صفری و همکاران (۱۳۹۶) در پژوهشی تأثیر فن‌آوری آموزشی و راهبردهای یادگیری شناختی و فراشناختی بر پیشرفت تحصیلی و خودکارآمدی دانش‌جویان

منظور افزایش دقت و صحت نتایج حاصل و همچنین امکان دسترسی به جامعه مورد مطالعه از روش سرشماری استفاده و کل جامعه در نمونه آماری انتخاب شدند. این دانش‌جویان در دو مقطع کاردانی (۱۱۲ نفر) و کارشناسی (۱۷۰ نفر) مشغول به تحصیل بودند. در تهیه سوالات از مقیاس اندازه‌گیری لیکرت، ۵ گویه‌ای (بسیار زیاد (۵)، زیاد (۴)، تا حدودی (۳)، کم (۲) و بسیار کم (۱)) استفاده شد. سپس پاسخ آزمودنی به هر یک از سوالات، از نظر عددی ارزش‌گذاری شد. در این پژوهش از روش اعتبار محتوا جهت روایی استفاده شد. همچنین برای محاسبه پایایی پرسش‌نامه، از تنای ترتیبی استفاده شد که در محدوده قابل قبول ۰/۷۸ تا ۰/۹۰ قرار داشت. پس از تایید پرسش‌نامه نهایی، به تعداد جامعه تکثیر شد. پرسشگر با حضور در کلاس‌های مختلف پرسش‌نامه‌ها را توزیع نمود. در هر کلاس توضیحات لازم در خصوص نحوه تکمیل پرسش‌نامه، سوالات و اهداف پژوهش ارائه و به سوالات مطرح شده پاسخ داده شد. در نهایت پرسش‌نامه‌های تکمیل شده جمع‌آوری و داده‌های آن‌ها استخراج و با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS Ver 19 و Excel 2007 مورد محاسبه، تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. همچنین به منظور بررسی رابطه بین عوامل تأثیرگذار و رفتار اطلاع‌یابی از آزمون هم‌بستگی اسپیرمن و تحلیل رگرسیون ترتیبی استفاده شد.

یافته‌ها

بررسی ویژگی‌های فردی دانش‌جویان نشان داد که بیش‌تر پاسخ‌گویان این پژوهش را مردان (۱۵۶ نفر معادل ۵۴ درصد) تشکیل می‌دادند و ۶۱ درصد (۱۷۰ نفر) مقطع کارشناسی هستند. نتایج بررسی شیوه‌های دسترسی دانش‌جویان به اطلاعات در جدول ۱ نشان داده شد. نتایج جدول ۱ نشان می‌دهد که در شیوه‌های دسترسی دانش‌جویان به اطلاعات، شاخص کتاب‌خانه مرکز با میانگین ۳/۷۰ و انحراف معیار (۱/۱) در جایگاه اول قرار گرفته و اولویت اول محسوب می‌گردد. شاخص دسترسی آنلاین (برخط) با میانگین ۳/۵۱ (انحراف معیار ۱/۱۲) در اولویت دوم دسترسی دانش‌جویان به اطلاعات قرار دارد. متخصصان

۳۹ نفر دانش‌جو در یک مؤسسه آموزشی در مالزی می‌پردازد. یافته‌ها نشان داد که اطلاعات درباره ابزارهای توسعه مهم‌ترین اطلاعات مورد نیاز دانش‌جویان جهت انجام و به اتمام رساندن پروژه‌های تحقیقاتی‌شان است. در جستجوی اطلاعات موردنیاز، دانش‌جویان بیش‌ترین استفاده را از موتور کاوش گوگل داشتند. علاوه بر این، بیش‌تر دانش‌جویان ترجیح دادند از منابع الکترونیکی استفاده کنند. در تحقیقی بر روی رفتار اطلاع‌یابی دانش‌جویان توسط اوپادی (۲۰۱۴) در دانشگاه علوم و تکنولوژی ایالت اوندو انجام گرفت نشان داد که سمینارها و کارگاه‌های آموزشی از عوامل تأثیرگذار بر رفتار اطلاع‌یابی دانش‌جویان بوده و همچنین دریافتند که دانش‌جویان، بیش‌ترین ترجیح را به استفاده از اینترنت، یادداشت‌های سخنرانی‌ها، کتاب‌های درسی و جزوه داده‌اند.

این پژوهش در صدد است که با تعیین نیازها و رفتار اطلاع‌یابی دانش‌جویان، ضمن بررسی اجزای آن‌ها از طریق متغیرهای مشخص شده، به وجود موانع و مشکلات در رفع نیازهای اطلاعاتی پی برده و در نهایت پیشنهاداتی را در جهت تعیین رفتار اطلاع‌یابی و شناسایی نیازهای اطلاعاتی دانش‌جویان ارائه نماید.

روش‌شناسی

در این پژوهش متغیرهای مستقل جهت توصیف نیاز اطلاعاتی عبارتند از شیوه دسترسی به اطلاعات، نوع اطلاعات، قالب اطلاعات، موانع دسترسی به اطلاعات، زبان اطلاعات، میزان استفاده از اینترنت و متغیر وابسته پژوهش، نیاز اطلاعاتی و رفتار اطلاع‌یابی دانش‌جویان مرکز آموزش جهاد کشاورزی بوشهر است. در این تحقیق منظور از رفتار اطلاع‌یابی، کلیه فعالیتهایی که یک فرد جهت شناسایی نیاز اطلاعاتی خود، جست و جوی اطلاعات و کاربرد یا انتقال آن اطلاعات به کار می‌گیرد تعریف می‌شود. نوع این پژوهش کاربردی و روش مورد استفاده پیمایشی است. جامعه آماری این پژوهش دانش‌جویان در حال تحصیل در مرکز آموزش جهاد کشاورزی بوشهر به تعداد ۳۱۴ نفر در سال تحصیلی ۹۴-۹۳ است. به

موضوعی با میانگین شاخص ۲/۴۹ (انحراف معیار ۱/۰۸) در جایگاه آخر قرار گرفت و آخرین انتخاب محسوب می‌شود. در جدول ۲ نتایج نوع اطلاعات مورد نیاز دانش‌جویان ارائه شده است. نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد که در نوع اطلاعات مورد نیاز دانش‌جویان، تهیه گزارش‌ها و پژوهش‌های درسی با میانگین ۲/۵۶ (انحراف معیار ۱/۱۷) در جایگاه نخست و اولویت اول به حساب می‌آید. در جایگاه آخر کسب اطلاعات شغلی (میانگین ۲/۳۱ و انحراف معیار ۰/۹۹) قرار دارد. نتایج پژوهش در خصوص قالب اطلاعات مورد نیاز دانش‌جویان در جدول ۳ خلاصه شد. به طوری که

نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد که کتاب الکترونیکی (میانگین ۳/۱۳ با انحراف معیار ۱/۰۲) در اولویت اول قرار دارد. سپس اینترنت (میانگین ۳/۱۱ با انحراف معیار ۰/۹۶) در جایگاه دوم قرار گرفته و اسلاید و کتاب‌های معرفی شده توسط اساتید (میانگین ۲/۶۴) در جایگاه آخر هستند.

در این پژوهش، بررسی زبان اطلاعات مورد نیاز دانش‌جویان نشان داد که زبان فارسی با میانگین شاخص ۳/۳۱ (با انحراف معیار ۱/۰۴) در اولویت اول قرار دارد و سپس زبان انگلیسی (میانگین ۳/۰۳ و انحراف معیار ۰/۹۹) و سایر زبان‌ها (میانگین ۲/۹۰ با انحراف معیار ۱/۱۸) قرار دارند (جدول ۴).

جدول ۱- توزیع فراوانی شیوه‌های دسترسی دانش‌جویان به اطلاعات

متغیر	گزینۀ بسیار کم (۱)		کم (۲)		تا حدودی (۳)		زیاد (۴)		بسیار زیاد (۵)		میانگین	انحراف معیار
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد		
سخنرانی‌ها و سمینارها	۶۵	۲۳	۴۴	۱۵/۶	۱۳۳	۴۷/۲	۲۴	۸/۵	۱۶	۵/۷	۲/۵۸	۱/۱۰
متخصصان موضوعی	۶۹	۲۴/۵	۵۳	۱۸/۸	۱۲۴	۴۴	۲۴	۸/۵	۱۲	۴/۳	۲/۴۹	۱/۰۸
مطالعات پژوهشی	۶۱	۲۱/۶	۴۰	۱۴/۲	۱۳۳	۴۷/۲	۲۴	۸/۵	۲۴	۸/۵	۲/۶۸	۱/۱۵
دسترسی آنلاین	۱۶	۵/۷	۳۲	۱۱/۳	۸۸	۳۱/۲	۸۴	۲۹/۸	۶۲	۲۲/۰	۳/۵۱	۱/۱۲
دسترسی آفلاین	۲۴	۸/۵	۳۲	۱۱/۳	۱۱۳	۴۰/۱	۶۹	۲۴/۵	۴۴	۱۵/۶	۳/۲۷	۱/۱۲
کتاب‌خانه مرکز	۴	۱/۴	۳۶	۱۲/۸	۹۲	۳۲/۶	۵۶	۱۹/۹	۹۴	۳۳/۳	۳/۷۰	۱/۱۰
سایر کتاب‌خانه‌ها	۲۰	۷/۱	۴۹	۱۷/۴	۱۲۹	۴۵/۷	۷۲	۲۵/۵	۱۲	۴/۳	۳/۰۳	۰/۹۴
منابع اطلاعاتی شخصی	۲۴	۸/۵	۴۱	۱۴/۵	۱۳۷	۴۸/۶	۵۲	۱۸/۴	۲۸	۹/۹	۳/۰۷	۱/۰۳
کل	۲۸۳	۱۲/۵	۳۲۷	۱۴/۵	۹۴۹	۴۲/۱	۴۰۵	۱۸/۰	۲۹۲	۱۲/۹	۳/۰۴	۱/۰۳

جدول ۲- توزیع فراوانی نوع اطلاعات مورد نیاز دانش‌جویان

متغیر	گزینۀ بسیار کم (۱)		کم (۲)		تا حدودی (۳)		زیاد (۴)		بسیار زیاد (۵)		میانگین	انحراف معیار
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد		
تهیه گزارش‌ها و پژوهش‌های درسی	۶۵	۲۳/۰	۶۴	۲۲/۷	۱۰۹	۳۸/۷	۲۰	۷/۱	۲۴	۸/۵	۲/۵۶	۱/۱۷
کسب اطلاعات شغلی	۷۷	۲۷/۳	۶۸	۲۴/۱	۱۱۳	۴۰/۱	۲۰	۷/۱	۴	۱/۴	۲/۳۱	۰/۹۹
کسب اطلاعات عمومی و سرگرمی	۷۳	۲۵/۹	۵۷	۲۰/۲	۱۱۶	۴۱/۱	۲۸	۹/۹	۸	۲/۸	۲/۴۴	۱/۰۷
کل	۲۱۵	۲۵/۴	۱۸۹	۲۲/۳	۳۳۸	۴۰/۰	۶۸	۸/۰	۳۶	۴/۳	۲/۴۳	۱/۰۸

جدول ۳- توزیع فراوانی، میانگین و انحراف معیار قالب اطلاعات مورد نیاز دانش جویان

متغیر	گزینه		بسیار کم (۱)		کم (۲)		تا حدودی (۳)		زیاد (۴)		بسیار زیاد (۵)		میانگین	انحراف معیار
	تعداد	٪	تعداد	٪	تعداد	٪	تعداد	٪	تعداد	٪	تعداد	٪		
کتاب‌های درسی نشر علمی کاربردی	۴۹	۱۷/۴	۴۰	۱۴/۲	۱۱۷	۴۱/۵	۵۶	۱۹/۹	۲۰	۷/۱	۲/۱۸۶	۲/۱۴		
کتاب‌های معرفی شده اساتید	۶۰	۲۱/۳	۶۹	۲۴/۵	۸۴	۲۹/۸	۴۹	۱۷/۴	۲۰	۷/۱	۲/۶۴	۲/۲۰		
مجله	۳۲	۱۱/۳	۶۵	۲۳/۰	۱۲۹	۴۵/۷	۳۲	۱۱/۳	۲۴	۸/۵	۲/۸۳	۲/۱۰۵		
روزنامه	۲۰	۷/۱	۵۳	۱۸/۸	۱۵۳	۵۴/۳	۲۸	۹/۹	۲۸	۹/۹	۲/۹۷	۲/۰۹۹		
پایان‌نامه	۳۲	۱۱/۳	۴۴	۱۵/۶	۱۴۶	۵۱/۸	۳۲	۱۱/۳	۲۸	۹/۹	۲/۹۳	۲/۱۰۶		
اسلاید	۴۸	۱۷/۰	۶۹	۲۴/۵	۱۰۱	۳۵/۸	۶۴	۲۲/۷	۰	۰	۲/۶۴	۲/۱۰۱		
فیلم ویدیویی	۲۸	۹/۹	۴۰	۱۴/۲	۱۶۶	۵۸/۹	۲۸	۹/۹	۲۰	۷/۱	۲/۹۰	۲/۰۹۶		
نوارکاست	۱۶	۵/۷	۴۱	۱۴/۵	۱۵۷	۵۵/۷	۴۸	۱۷/۰	۲۰	۷/۱	۳/۰۶	۲/۰۹۱		
کتاب الکترونیکی	۲۱	۷/۴	۴۰	۱۴/۲	۱۳۲	۴۶/۸	۶۱	۲۱/۶	۲۸	۹/۹	۳/۱۳	۲/۱۰۲		
اینترنت	۱۶	۵/۷	۴۱	۱۴/۵	۱۴۴	۵۱/۱	۵۷	۲۰/۲	۲۴	۸/۵	۳/۱۱	۲/۰۹۵		
کل	۳۲۲	۱۱/۴	۵۰۲	۱۷/۸	۱۳۲۹	۴۷/۱	۴۵۵	۱۶/۱	۲۱۲	۷/۵	۲/۹۱	۲/۱۰۳		

جدول ۴- توزیع فراوانی، میانگین و انحراف معیار زبان اطلاعات مورد نیاز دانش جویان

متغیر	گزینه		بسیار کم (۱)		کم (۲)		تا حدودی (۳)		زیاد (۴)		بسیار زیاد (۵)		میانگین	انحراف معیار
	تعداد	٪	تعداد	٪	تعداد	٪	تعداد	٪	تعداد	٪	تعداد	٪		
فارسی	۱۶	۵/۷	۲۸	۹/۹	۱۳۳	۴۷/۲	۶۱	۲۱/۶	۴۴	۱۵/۶	۳/۳۲	۲/۱۰۴		
انگلیسی	۱۶	۵/۷	۶۰	۲۱/۳	۱۳۰	۴۶/۱	۵۲	۱۸/۴	۲۴	۸/۵	۳/۰۳	۲/۰۹۹		
سایر زبان‌ها	۴۴	۱۵/۶	۵۲	۱۸/۴	۹۸	۳۴/۸	۶۴	۲۲/۷	۲۴	۸/۵	۲/۹۰	۲/۱۱۸		
کل	۷۶	۹/۰	۱۴۰	۱۶/۵	۳۶۱	۴۲/۷	۱۷۷	۲۰/۹	۹۲	۱۰/۹	۳/۰۸	۲/۰۷۴		

در جدول ۵ میزان استفاده دانش‌جویان از مرورگرها (راهنماها) در اینترنت را نشان می‌دهد. بطوریکه ملاحظه می‌گردد یاهو (Yahoo) با میانگین شاخصی با ۳/۹۴ (انحراف معیار ۰/۸۸) در رتبه نخست قرار گرفته است. در میزان استفاده دانش‌جویان از موتورهای کاوش در اینترنت، گوگل (Google) با میانگین ۳/۷۴ (انحراف معیار ۰/۹۱) در اولویت اول قرار دارد. ابرموتور کاوش Dogpile با میانگین ۳/۷۳ (انحراف معیار ۱/۲۲) در بین ابرموتورهای کاوش مورد استفاده دانش‌جویان مورد مطالعه در جایگاه نخست است. در استفاده دانش‌جویان از پایگاه داده‌های تخصصی در اینترنت، پایگاه داده‌های Agricola با

میانگینی برابر با ۳/۱۳ (انحراف معیار ۰/۹۶) بالاتر از پایگاه داده‌های Agriis (میانگین ۳/۰۹) و پایگاه داده‌های Cabi (میانگین ۲/۷۷) قرار دارد. در بررسی موانع دسترسی به اطلاعات مورد نیاز دانش‌جویان مشخص شد که شاخص حجم زیاد اطلاعات بازایی شده با میانگین ۴/۲۶ و انحراف معیار ۰/۹۶ در رتبه نخست قرار دارد. در جایگاه بعدی عدم تسلط اساتید به موضوعات و منابع اصلی در رشته تحصیلی (میانگین ۳/۹۶ با انحراف معیار ۱/۱۲) قرار گرفته و کم‌ترین میانگین مربوط به عدم آشنایی با بانک‌های اطلاعاتی بوده است (جدول ۶).

تفاوت معنی‌دار وجود ندارد (جدول ۷). هم‌چنین نتایج مقایسه دانش‌جویان کارشناسی و کاردانی از لحاظ نیاز به فعالیت‌های غیر درسی نشان داد که بین دانش‌جویان از لحاظ نیاز به فعالیت‌های غیر درسی در سطح پنج درصد معنی‌داری اختلاف معنی‌داری وجود ندارد (جدول ۸).

در راستای اهداف پژوهش نیازهای اطلاعاتی دانش‌جویان مقطع کاردانی و کارشناسی مورد مقایسه قرار گرفت. ابزار مورد استفاده برای این مقایسه، آزمون من ویتنی (Mann-Whitney U) برای گروه‌های مستقل بود. نتایج آزمون نشان داد که بین دانش‌جویان مقطع کاردانی و کارشناسی از لحاظ نیاز به فعالیت‌های درسی در سطح پنج درصد معنی‌داری

جدول ۵- توزیع فراوانی، میانگین و انحراف معیار میزان استفاده دانش‌جویان از موتور جستجوگر

متغیر	گزینه	بسیار کم (۱)		کم (۲)		تا حدودی (۳)		زیاد (۴)		بسیار زیاد (۵)		میانگین	انحراف معیار
		فرد	ص	فرد	ص	فرد	ص	فرد	ص	فرد	ص		
Yahoo	۴	۱/۴	۴	۱/۴	۸۱	۲۸/۷	۱۰۹	۳۸/۷	۸۴	۲۹/۸	۳/۹۴	۰/۸۸	
All the Web	۸	۲/۸	۴	۱/۴	۱۱۲	۳۹/۷	۹۸	۳۷/۸	۶۰	۲۱/۳	۳/۷۰	۰/۹۲	راهنماها
MSN	۸	۲/۸	۲۰	۷/۱	۹۲	۳۲/۶	۶۸	۲۴/۱	۹۴	۳۲/۳	۳/۷۷	۱/۰۸	
کل	۲۰	۲/۴	۲۸	۳/۳	۲۸۵	۳۳/۷	۲۷۵	۳۲/۵	۲۳۸	۲۸/۱	۳/۸۰	۰/۷۲	
Google	۴	۱/۴	۱۶	۵/۷	۸۸	۳۱/۲	۱۱۳	۴۰/۱	۶۱	۲۱/۶	۳/۷۴	۰/۹۱	
Ask	۹	۳/۲	۱۲	۴/۳	۱۰۰	۳۵/۵	۱۰۰	۳۵/۵	۶۱	۲۱/۶	۳/۶۹	۰/۹۶	موتورهای کاوش
Altavisata	۲۹	۱۰/۳	۶۴	۲۲/۷	۱۰۹	۳۸/۷	۵۶	۱۹/۹	۲۴	۸/۵	۲/۹۴	۱/۰۹	
کل	۴۲	۵/۰	۹۲	۱۰/۹	۲۹۷	۳۵/۱	۲۶۹	۳۱/۸	۱۴۶	۱۷/۳	۳/۴۶	۰/۶۹	
Metacrawler	۳۳	۱۱/۷	۳۶	۱۲/۸	۱۰۱	۳۵/۸	۸۰	۲۸/۴	۳۲	۱۱/۳	۳/۱۶	۱/۱۵	
Mamma	۱۳	۴/۶	۴۸	۱۷/۰	۹۳	۳۳/۰	۹۲	۳۲/۶	۳۶	۱۲/۸	۳/۳۳	۱/۰۵	ابرموتورهای کاوش
Dogpile	۲۰	۷/۱	۲۴	۸/۵	۶۴	۲۲/۷	۷۶	۲۷/۰	۹۸	۳۴/۸	۳/۷۳	۱/۲۲	
کل	۶۶	۷/۸	۱۰۸	۱۲/۸	۲۵۸	۳۰/۵	۲۴۸	۲۹/۳	۱۶۶	۱۹/۶	۳/۴۰	۰/۹۰	
Agricola	۱۲	۴/۳	۵۲	۱۸/۴	۱۲۸	۴۵/۴	۶۵	۲۳/۰	۲۵	۸/۹	۳/۱۳	۰/۹۶	
Agris	۱۶	۵/۷	۴۸	۱۷/۰	۱۴۲	۵۰/۴	۴۸	۱۷/۰	۲۸	۹/۹	۳/۰۹	۰/۹۹	پایگاه داده‌های تخصصی
Cabi	۳۲	۱۱/۳	۸۵	۳۰/۱	۱۰۰	۳۵/۵	۴۵	۱۶/۰	۲۰	۷/۱	۲/۷۷	۱/۰۸	
کل	۶۰	۷/۱	۱۸۵	۲۱/۹	۳۷۰	۴۳/۷	۱۵۸	۱۸/۷	۷۳	۸/۶	۳/۰۰	۰/۸۲	
پست الکترونیک	۸	۲/۸	۳۳	۱۱/۷	۱۰۸	۳۸/۳	۸۵	۳۰/۱	۴۸	۱۷/۰	۳/۴۷	۱/۰۰	
گروه‌های مباحثه	۴	۱/۴	۴	۱/۴	۴۴	۱۵/۶	۳۲	۱۱/۳	۱۹۸	۷۰/۲	۴/۴۷	۰/۹۱	
گفتگو یا چت	۲۴	۸/۵	۴۴	۱۵/۶	۱۱۲	۳۹/۷	۶۵	۲۳/۰	۳۷	۱۳/۱	۳/۱۶	۱/۱۱	
کل	۲۲۴	۵/۳	۴۹۴	۱۱/۷	۱۴۷۴	۳۴/۸	۱۱۳۲	۲۶/۸	۹۰۶	۲۱/۴	۳/۴۷	۰/۵۶	

جدول ۶- توزیع فراوانی موانع دسترسی دانش جویان به اطلاعات مورد نیاز

متغیر	گزینه بسیار کم (۱)		کم (۲)		تا حدودی (۳)		زیاد (۴)		بسیار زیاد (۵)		میانگین	انحراف معیار
	تعداد	٪	تعداد	٪	تعداد	٪	تعداد	٪	تعداد	٪		
عدم آشنایی با بانک‌های اطلاعاتی	۷۳	۲۵/۹	۴۴	۱۵/۶	۱۴۹	۵۲/۸	۱۲	۴/۳	۴	۱/۴	۲/۴۰	۰/۹۷
عدم آشنایی با منابع تخصصی رشته تحصیلی	۱۲	۴/۳	۳۲	۱۱/۳	۱۱۶	۴۱/۱	۶۵	۲۳/۰	۵۷	۲۰/۲	۳/۴۳	۱/۰۷
کمبود وقت	۹	۳/۲	۳۲	۱۱/۳	۹۶	۳۴/۰	۸۴	۲۹/۸	۶۱	۲۱/۶	۳/۵۶	۱/۰۴
عدم آشنایی با نحوه استفاده از فهرست و نرم‌افزار کتابخانه	۸	۲/۸	۵۷	۲۰/۲	۹۶	۳۴/۰	۸۴	۲۹/۸	۳۷	۱۳/۱	۳/۳۰	۱/۰۳
عدم آشنایی با فنون‌کاوش در اینترنت	۲۰	۷/۱	۴۹	۱۷/۴	۹۶	۳۴/۰	۸۵	۳۰/۱	۳۲	۱۱/۳	۳/۲۱	۱/۰۹
عدم آشنایی با زبان انگلیسی	۱۶	۵/۷	۶۰	۲۱/۳	۱۲۰	۴۲/۶	۴۹	۱۷/۴	۳۷	۱۳/۱	۳/۱۰	۱/۰۷
چند شغله بودن	۲۰	۷/۱	۳۲	۱۱/۳	۹۶	۳۴/۰	۸۵	۳۰/۱	۴۹	۱۷/۴	۳/۳۹	۱/۱۲
عدم راهنمایی و کمک مسئول کتابخانه	۳۶	۱۲/۸	۳۶	۱۲/۸	۸۰	۲۸/۴	۷۶	۲۷/۰	۵۴	۱۹/۱	۳/۲۶	۱/۲۷
کمبود منابع اطلاعاتی موجود در کتابخانه	۸۴	۲۹/۸	۴۵	۱۶/۰	۶۸	۲۴/۱	۶۰	۲۱/۳	۲۵	۸/۹	۲/۶۳	۱/۳۴
کمبود امکانات سخت افزاری و نرم‌افزاری کتابخانه	۳۲	۱۱/۳	۴۰	۱۴/۲	۱۳۳	۴۷/۲	۳۶	۱۲/۸	۴۱	۱۴/۵	۳/۰۴	۱/۱۵
عدم تسلط اساتید به موضوعات و منابع اصلی در رشته تحصیلی	۱۲	۴/۳	۲۰	۷/۱	۴۸	۱۷/۰	۸۸	۳۱/۲	۱۱۴	۴۰/۴	۳/۹۶	۱/۱۲
روزآمد نبودن منابع کتابخانه	۱۲	۴/۳	۱۲	۴/۳	۹۷	۳۴/۴	۷۶	۲۷/۰	۸۵	۳۰/۱	۳/۷۴	۱/۰۷
پراکندگی اطلاعات در منابع اطلاعاتی مختلف	۳۶	۱۲/۸	۳۲	۱۱/۳	۱۲۰	۴۲/۶	۶۲	۲۲/۰	۳۲	۱۱/۳	۳/۰۷	۱/۱۵
بالا بودن هزینه دسترسی به اطلاعات	۴۸	۱۷/۰	۴۵	۱۶/۰	۱۳۳	۴۷/۲	۳۲	۱۱/۳	۲۴	۸/۵	۲/۷۹	۱/۱۳
حجم زیاد اطلاعات بازیابی شده	۸	۲/۸	۴	۱/۴	۴۰	۱۴/۲	۸۴	۲۹/۸	۱۴۶	۵۱/۸	۴/۲۶	۰/۹۶
کل	۴۲۶	۱۰۰/۱	۵۴۰	۱۲/۸	۱۴۸۸	۳۵/۲	۹۷۸	۲۳/۱	۷۹۸	۱۸/۸۷	۳/۲۸	۱/۱۲

جدول ۷- مقایسه بین دانش جویان کارشناسی و کاردانی از لحاظ نیاز به فعالیت‌های درسی

مقطع	شمار	میانگین رتبه	مجموع رتبه	مقدار Z	سطح معنی‌داری
کاردانی	۱۱۲	۱۴۶/۹۲	۱۶۴۵۵	-۰/۹۵۷	۰/۳۴
کارشناسی	۱۷۰	۱۳۷/۹۳	۲۳۴۴۸		

جدول ۸- مقایسه بین دانش جویان کارشناسی و کاردانی از لحاظ نیاز به فعالیت‌های غیر درسی

مقطع	شمار	میانگین رتبه	مجموع رتبه	مقدار Z	سطح معنی‌داری
کاردانی	۱۱۲	۱۵۱/۵۱	۱۶۹۶۹	-۱/۷۴	۰/۰۸
کارشناسی	۱۷۰	۱۳۴/۹۰	۲۲۹۳۳		

موتورهای کاوش)، دو عامل (نوع اطلاعات و راهنماها) به عنوان عوامل معنی‌دار تأثیرگذار بر رفتار اطلاع‌یابی مشخص گردید. بنابراین متغیر نوع اطلاعات در سطح یک درصد و متغیر راهنماها در سطح پنج درصد به صورت مثبت و معنی‌داری بر رفتار اطلاع‌یابی اثر می‌گذارند.

بحث و نتیجه‌گیری

از یافته‌های پژوهش نتیجه می‌شود که اولویت دانش‌جویان در شیوه دسترسی به اطلاعات مراجعه به کتابخانه مرکز و اولویت بعدی ارتباطات رایانه‌ای و اینترنت است. این یافته با مطالعه مختارپور (۱۳۸۶) که "مشورت با فردی که در آن زمینه موضوعی تخصص دارد" را در اولویت نخست می‌داند هم‌خوانی ندارد ولی با مطالعه بازوند (۱۳۸۴) مطابقت دارد. همچنین مهم‌ترین هدف از جستجوی اطلاعات توسط دانش‌جویان تهیه گزارش‌ها و پژوهش‌های درسی بوده است و هدف کسب اطلاعات شغلی و اطلاعات عمومی و سرگرمی در اولویت‌های بعدی قرار دارند. این یافته با مطالعه طهماسبی لیمونی (۱۳۸۳) که در بررسی رفتار اطلاع‌یابی اعضای هیئت علمی و دانش‌جویان کارشناسی‌ارشد دانشگاه‌های شهر ساری" به این نتیجه رسیده است که هدف جستجوی اطلاعات در بین دانش‌جویان تهیه پایان‌نامه بوده و دانش‌جویان به اطلاعات درسی بیش‌تر از سایر اطلاعات نیاز دارند، مطابقت دارد.

در پژوهش حاضر، دانش‌جویان در اولویت اول قالب منابع دیجیتال، سپس منابع چاپی و در کم‌ترین درجه اهمیت مواد سمعی و بصری را انتخاب نموده‌اند. این یافته با تحقیق بشیری (۱۳۸۵) با عنوان "بررسی نیازهای اطلاعاتی اعضای هیات علمی سازمان تحقیقات و آموزش کشاورزی" که نتیجه‌گیری می‌کند که مهم‌ترین منابع اطلاعاتی مورد نیاز محققان را مجلات تخصصی و کتاب تشکیل می‌دهند، مطابقت ندارد. ولی با مطالعه تهیر (۲۰۰۸) مطابقت دارد.

برای بررسی عوامل تأثیرگذار بر رفتار اطلاع‌یابی دانش‌جویان دانشگاه علمی کاربردی مرکز آموزش جهاد کشاورزی استان بوشهر از آزمون هم‌بستگی اسپیرمن استفاده شده است که ضرایب هم‌بستگی در جدول (۹) بیان شده است. با توجه به جدول (۹)، بین متغیر موتورهای کاوش و متغیر راهنماها بیش‌ترین هم‌بستگی معادل ۰/۵۶ مشاهده شد که در سطح آماری یک درصد معنی‌دار است. هم‌بستگی بین متغیر ابرموتورهای کاوش و موتورهای کاوش در جایگاه بعدی قرار دارد (معادل ۰/۵۵). کم‌ترین هم‌بستگی بین متغیر راهنماها و نوع اطلاعات به میزان ۰/۰۳- مشاهده گردید که در سطح پنج درصد آماری معنی‌دار نبود.

با توجه به مقیاس متغیرهای مستقل و وابسته برای مشخص کردن سهم عوامل تأثیرگذار بر رفتار اطلاع‌یابی دانش‌جویان دانشگاه علمی کاربردی مرکز آموزش جهاد کشاورزی استان بوشهر از تحلیل رگرسیون ترتیبی استفاده شد. نتایج نشان دادند که با توجه به این که کای اسکویر در سطح خطای کمتر از یک درصد ($\chi^2 = 1658$, Sig.=0/000) معنی‌دار است، نشان می‌دهد که مدل رگرسیونی برای تحلیل مناسب است و متغیرهای مستقل به خوبی می‌توانند تغییرپذیری‌های متغیر وابسته را تبیین کنند. با توجه به اینکه سطح معنی‌داری دو آماره کای اسکویر پیرسون و کای اسکویر انحراف، بزرگتر از ۰/۰۵ بود، بنابراین می‌توان برای تحلیل نتیجه گرفت که مدل رگرسیونی برازش مطلوبی دارد (جدول ۱۰).

به منظور بررسی تأثیر متغیرهای مستقل بر احتمال تغییرپذیری متغیر وابسته از ضرایب تبیین کاکس و فیل ($R^2 = 0/51$)، ناگل کرک ($R^2 = 0/53$) و مک فادن ($R^2 = 0/42$) استفاده شد. نتایج برآورد ضرایب متغیرهای مستقل تحقیق در جدول (۱۱) آورده شده است. با توجه به جدول (۱۱)، می‌توان نتیجه گرفت که از بین هفت متغیر مطرح شده (نوع اطلاعات، پایگاه داده‌های تخصصی، زبان، ابرموتورهای کاوش، قالب اطلاعات، راهنماها و

جدول ۹- میانگین، انحراف معیار و همبستگی بین مولفه‌های پژوهش

متغیرها	میانگین	انحراف معیار	نوع اطلاعات	قالب اطلاعات	زبان اطلاعات	راهنماها	موتورهای کاوش	ابرموتورهای کاوش	پایگاه داده‌ها
نوع اطلاعات	۲/۴۳	۰/۹۸	۱						
قالب اطلاعات	۲/۹۱	۰/۶۳		۱					
زبان اطلاعات	۳/۰۸	۰/۷۴			۱				
راهنماها	۳/۸۱	۰/۷۱				۱	۰/۰۷ ns		
موتورهای کاوش	۳/۴۶	۰/۶۹					۱	۰/۲۸ **	۰/۵۷
ابرموتورهای کاوش	۳/۴۰	۰/۸۹						۱	۰/۵۶ **
پایگاه داده‌های تخصصی	۳/۰۰	۰/۸۱							۱

** معناداری در سطح ۱٪ * معناداری در سطح ۵٪ ns در سطح ۵ و ۱٪ معناداری نیست.

جدول ۱۰- نتایج آزمون نیکویی برازش مدل رگرسیونی

آماره	درجه آزادی	χ^2	P
پیرسون	۱۵۸۷	۱۹۵/۹۴۶	۱/۰۰
انحراف	۱۵۸۷	۲۵۲/۶۹۸	۱/۰۰

جدول ۱۱- نتایج رگرسیون گام به گام برای تعیین سهم تاثیرگذاری عوامل بر رفتار اطلاع‌یابی

متغیر	برآورد	خطای استاندارد	Wald	P
نوع اطلاعات	۰/۱۳	۰/۰۲۶	۶/۳۷**	۰/۰۰
قالب اطلاعات	۰/۳۲	۰/۱۶۳	۱/۵۷ ns	۰/۲۱
زبان اطلاعات	۰/۲۱	۰/۱۱۳	۱/۰۱ ns	۰/۳۱
راهنماها	۰/۲۷	۰/۱۲۵	۴/۸۶*	۰/۰۳
موتورهای کاوش	۰/۲۸	۰/۱۹۰	۲/۳۹ ns	۰/۱۳
ابر موتورهای کاوش	۰/۲۸	۰/۱۷۰	۲/۷۴ ns	۰/۰۹
پایگاه داده‌های تخصصی	۰/۲۴	۰/۰۶۷	۱/۲۴ ns	۰/۲۶

هم‌چنین نتایج تحقیق نشان داد که اکثر دانش‌جویان اطلاعات را به زبان فارسی نیاز دارند. اغلب دانش‌جویان از اینترنت بین ۳ تا ۶ ساعت در هفته استفاده می‌کنند. بیش‌ترین استفاده از ابزارهای اینترنت استفاده از پست الکترونیک، موتور کاوش google و راهنمای yahoo است.

در پژوهش حاضر مشخص شد که از میان موانع شخصی دسترسی به اطلاعات، عدم آشنایی با زبان انگلیسی به عنوان مهم‌ترین مانع در دسترسی به اطلاعات شناخته شده است. هم‌چنین از میان موانع، کمبود منابع اطلاعاتی موجود در کتابخانه مرکز به عنوان مهم‌ترین مانع در دسترسی به اطلاعات شناخته شده است. از میان موانع محتوایی، حجم زیاد اطلاعات بازیابی شده به عنوان مانع مهم در دسترسی به اطلاعات مورد نیاز شناخته شده است.

مقایسه نیازهای اطلاعاتی دانش‌جویان مقطع کاردانی و کارشناسی نشان داد که بین دانش‌جویان مقطع کاردانی و کارشناسی از لحاظ نیاز به فعالیت‌های درسی در سطح پنج درصد معنی‌داری تفاوت معنی‌دار وجود ندارد. هم‌چنین نتایج مقایسه

مقایسه نیازهای اطلاعاتی دانش‌جویان مقطع کاردانی و کارشناسی از لحاظ نیاز به فعالیت‌های درسی در سطح پنج درصد معنی‌داری تفاوت معنی‌دار وجود ندارد. هم‌چنین نتایج مقایسه

سپاس‌گزاری

این پژوهش با استفاده از حمایت‌های مادی و معنوی مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان بوشهر انجام شده، بنابراین از همکاری مسئولین مرکز و دانش‌جویانی که با پژوهش‌گر همکاری داشتند، قدردانی می‌شود.

دانش‌جویان کارشناسی و کاردانی از لحاظ نیاز به فعالیت‌های غیر درسی نیز اختلاف معنی‌داری وجود ندارد.

با توجه به نتایج بدست آمده از پژوهش پیشنهاد می‌شود که ارائه آموزش‌های لازم و برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای دانش‌جویان به منظور تقویت رفتار اطلاع‌یابی و کسب توانایی‌های لازم برای رفع نیازهای اطلاعاتی در برنامه‌ریزی‌ها منظور گردد.

منبع‌ها

- بازوند، ع. (۱۳۸۴). ارزیابی نیازهای اطلاعاتی اعضای هیات علمی دانشگاه لرستان، پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی اهواز.
- بشیری، ج. (۱۳۸۶). بررسی نیازهای اطلاعاتی اعضای هیات علمی سازمان تحقیقات و آموزش کشاورزی، فصل‌نامه پژوهش و سازندگی، شماره ۷۵.
- پیشوایی، ف. (۱۳۸۹). بررسی رفتار اطلاع‌یابی اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی یزد، ماهنامه ارتباط علمی، دوره ۱۸. شماره ۲.
- صدیقی، م. (۱۳۷۸). بررسی نیازهای اطلاعاتی محققین علوم زلزله، فصل‌نامه اطلاع‌رسانی، دوره ۱۵، شماره ۱، ۲.
- صفری، ن.، قاسمی‌پور، م. و طاهری، ز. (۱۳۹۶). تأثیر فن‌آوری آموزشی و راهبردهای یادگیری شناختی و فراشناختی بر پیشرفت تحصیلی و خودکارآمدی دانش‌جویان کشاورزی دانشگاه پیام نور لرستان. پژوهش مدیریت آموزش کشاورزی، شماره ۴۱، صص ۱۵-۳.
- طهماسبی لیمونی، ص. (۱۳۸۳). بررسی رفتار اطلاع‌یابی اعضای هیات علمی و دانش‌جویان کارشناسی‌ارشد دانشگاه‌های شهر ساری. فصل‌نامه پیام کتاب‌خانه، بهار و تابستان.
- فعلی‌نهبوند، س.، کریمی، ا. و رسولی‌آذر، س. (۱۳۹۵). رفتار اطلاع‌یابی آموزش‌گران مرکز آموزش جهاد کشاورزی استان فارس در فعالیتهای آموزشی-پژوهشی. پژوهش مدیریت آموزش کشاورزی، شماره ۳۶، صص ۷۹-۹۱.
- مختارپور، ر. (۱۳۸۶). بررسی و مقایسه رفتار اطلاع‌یابی دانش‌جویان کارشناسی‌ارشد و دکتری در دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه شهید چمران اهواز، فصل‌نامه نما، دوره ۷، شماره ۲.
- معمارباشی، پ.، زمانی‌میاندرستی، ن. و شیدایی، ف. (۱۳۹۳). عامل‌های مؤثر بر رفتار اطلاع‌یابی علمی اینترنتی هیات علمی پردیس کشاورزی و منابع طبیعی کرمانشاه و اراک. پژوهش مدیریت آموزش کشاورزی، شماره ۲۹، صص ۸۵-۹۵.
- مکی‌زاده تفتی، ب. (۱۳۷۶). بررسی نیازهای اطلاعاتی استادان تحقیق دانشگاه شیراز، پایان‌نامه کارشناسی ارش کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه شیراز.
- ولی‌زاده، م. (۱۳۸۵). بررسی رفتار اطلاع‌یابی اعضای هیات علمی واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی استان مازندران و عوامل فردی مرتبط با آن، پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتاب‌داری و اطلاع‌رسانی. دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات.

Bhatia, J.K. & Rao, V.P. (2011). Information seeking behavior of student's digital environment: A case study. Paper presented at The 8th International CALIBER. 2-4 March (pp. 437 – 444).Goa.

Case, D.O., Andrews, J.E. & Johnson, J.D. (2005). Avoiding versus seeking: The relationship of information seeking to avoidance, blunting, coping, dissonance, and related concepts. Journal of the Medical Library Association, 93 (3), 353-362.

Che Rusuli, M.S., Yaacob, R.A., Tasmin, R. & Norazlin, H. (2013). Information seeking behavior among undergraduate students in Universiti Tun Hussein Onn Malaysia. Journal Information and Knowledge Management. 3 (1), 75-90.

Nadzir, M.M. & Salim, J. (2013). Information seeking behavior factors: S measurement model. Paper presented at The 3rd International Conference on Research and Innovation in Information Systems. 27-28 November (pp. 168-173). Selangor: Malaysia.

Oyadeyi, A.E. (2014). The information needs and Information seeking behavior among the students of Ondo State University of Science and Technology. Okitipupa. International Journal of Digital Library Services. 4 (1), 65-82.

Tahir, m., mahmood, K, & Shafique, f. (2008). Information needs and information – seeking behavior arts and humanities teachers: a survey of the university of the Punjab, Lahore. Pakistan. Library philosophy and practice. Desember.

Investigation of Information Seeking Behavior of Students of Bushehr Jihad Agriculture Training Center and Providing Solutions for Its Improvement

M. A. A. Khalafloo¹, P. Bayat², and N. Vakili³

1- Lecturer of Bushehr Agricultural and Natural Resources Research and Education Center, AREEO, Bushehr, Iran.

2- Assistant Professor of Bushehr Agricultural and Natural Resources Research and Education Center, AREEO, Bushehr, Iran.

3- Assistant professor of Islamic Azad University, Tehran Branch.

Abstract

Since the mission of each information system is to accelerate the use of information by users, hence, knowing users, their needs, and the ways in which they use information is essential and the provision of information resources, regardless of the information needs of learners, will result in the loss of human resources, budget and other facilities. Therefore, the research was conducted to investigate the information needs and information seeking behavior of students of Applied Scientific Training Center of Jihad-e-Agriculture in Bushehr province. The research method was survey and using a questionnaire. In this study, content validity method was used for validity and Cronbach's alpha coefficient was used for measuring reliability. The statistical population of this study included students of that center during the first semester of academic year 2014-15 (N = 314). After removal of incomplete questionnaires, 282 items of the questionnaire were used for final analysis. The research findings showed that students' motivation was the most to seek information, prepare reports and study research. The most important source of information was the need for specialized literature introduced by the professors. Most students use the Internet between 3 and 6 hours a week, which is the most widely used e-mail, search engine such as Google and specialized databases for learning. The most important barriers to accessing the community are English language abilities, lack of resources in the library and a large amount of information retrieved. According to the results of the research, providing the necessary training and holding workshops for students in order to strengthen the information seeking behavior and the ability to meet the information needs is suggested.

Index Terms: information system, information requirements, information seeking behavior, barriers to access information.

Corresponding Author: M. A. A. Khalafloo

Email: mamini_ir@yahoo.com

Received: 26/07/2017;

Accepted: 14/05/2018